

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ ЯК СТИМУЛ ДО НАРОЩУВАННЯ ВИПУСКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Досліджено зарубіжний досвід застосування інвестиційного податкового кредиту як стимулу до активізації інноваційної діяльності. Обґрунтовано доцільність надання інвестиційного податкового кредиту вітчизняним підприємствам на четвертому етапі інноваційного процесу, а саме на етапі освоєння виробництва нової продукції і комерціалізації інновацій. Запропоновано використовувати комбіновану схему: у перший рік застосовувати об'ємний інвестиційний податковий кредит, у наступні роки – прорістний; уточнено розмір ставки прорістного інвестиційного податкового кредиту

Ключові слова: податкове стимулювання, податкові пільги, інноваційна діяльність, інноваційна продукція, інвестиційний податковий кредит, ставка інвестиційного податкового кредиту

Постановка проблеми. У ХХІ столітті, що характеризується динамічним прискоренням процесів інтеграції та глобалізації, роль і місце країни у світовому співтоваристві, стан її національної безпеки та життєвий рівень населення визначальною мірою залежать від ефективності вирішення проблеми розбудови інноваційної моделі розвитку. Яскравими прикладами реалізації такої моделі можуть слугувати Індія, Китай, Південна Корея, Сінгапур, Японія та інші, що дозволило їм зайняти домінуючі позиції у світі по виробництву інноваційної продукції. На відміну від цих країн, Україна характеризується незначними обсягами реалізації інноваційної продукції. Зокрема, частка реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції у 2011 році становила лише 3,8 %, при цьому обсяг імпорту високотехнологічної продукції перевищував обсяг її власного виробництва. Окрім того, за часткою підприємств, що займаються інноваціями, Україна значно поступається розвиненим країнам. Так, у 2011 році інноваційною діяльністю у промисловості займалися 16,2 % загальної кількості промислових підприємств, тоді як у країнах ЄС – у 4–6 разів більше. Відтак, основною проблемою в інноваційній сфері залишається низька сприйнятливість вітчизняного промислового сектору до інновацій. У зв'язку з цим, активізація інноваційних процесів, в т. ч. збільшення частки інноваційно активних промислових підприємств до 25 %, повноцінне використання потенціалу науки в процесі технологічної модернізації економіки, Програмою економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" визначено метою реформи в інноваційній сфері [12]. З огляду на це, високої актуальності набули питання, пов'язані з визначення інструментів податкового стимулювання зростання випуску інноваційної продукції вітчизняними підприємствами в умовах глобалізації.

Аналіз результатів останніх досліджень і публікацій. Проблемам податкового стимулювання активізації інноваційної діяльності присвячена значна кількість праць вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема таких як: Ю. Бажал, В. Геєць, О. Данілов, Р. Й. Желізняк, Ю. Іванов, Л. Касьянова, В. Коваленко, М. Крупка, А. Кузнєцова, М. Мельник, О. Молдован, В. Опарін, О. Старичька, А. Соколовська, О. Тищенко, Л. Федулова та ін. Наукові дослідження свідчать, що в Україні податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств упродовж усіх років незалежності було недостатньо ефективним, а тому потребує реформування.

Разом з тим, не зважаючи на посилений інтерес до цієї проблематики, залишається відкритим питання вибору податкових інструментів, які будуть дієвими в сучасних умовах господарювання. Зокрема, у наукових колах тривають дискусії на предмет того, який із видів податкових пільг, апробованих у зарубіжних країнах – інвестиційну податкову знижку чи інвестиційний податковий кредит доцільно впровадити у вітчизняну практику.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності впровадження у вітчизняну практику інвестиційного податкового кредиту як стимулу до

активізації випуску інноваційної продукції вітчизняними підприємствами, а також визначення механізму його надання на основі дослідження зарубіжного досвіду.

Викладення основного матеріалу. Не підлягає сумніву, що на заваді успішній реалізації вітчизняними підприємствами інноваційної діяльності та випуску інноваційної продукції стоїть низка перешкод інституційно-організаційного, правового та фінансового характеру. Стосовно забезпечення належної фінансової підтримки інноваційної діяльності, науково доведено, що останню в ринкових умовах слід надавати не стільки шляхом прямого фінансування з бюджету, скільки за рахунок використання опосередкованих важелів впливу на господарюючих суб'єктів, зокрема податкових.

Однак, результати наукових досліджень вказують на те, що в Україні надано перевагу бюджетним інструментам стимулювання інноваційної діяльності. Проте, з огляду на обмеженість бюджетного ресурсу, така підтримка є незначною. Водночас, масштаб використання податкових інструментів для активізації інноваційної діяльності в Україні значно вужчий. Зокрема, до них належать:

- звільнення від перерахування до бюджету сум ввізного мита для суб'єктів інноваційної діяльності технологічних парків та наукових парків;

- застосування 20-відсоткової норми прискореної амортизації основних фондів груп 3 і 4 – для суб'єктів технологічних парків [9].

Як справедливо вважають провідні вітчизняні науковці [4, 8, 11], саме недостатнє використання податкових стимулів до інвестицій в інноваційну діяльність підприємств і високе податкове навантаження виступає однією з причин низької інноваційної активності вітчизняних підприємств. Окрім того, до головних проблем, яка перешкоджає розвитку інноваційної діяльності в Україні належить відсутність стабільності та послідовності в податковій політиці підтримки інноваційної діяльності. Адже перелік податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності в Україні та умови їх застосування неодноразово змінювались. Зокрема, з прийняттям Податкового кодексу України в 2011 р. технологічним паркам були скасовані такі податкові пільги як, звільнення від сплати податку на прибуток та сплату ПДВ податковим векселем при імпорту [9].

На відміну від України, податкові механізми стимулювання інноваційної діяльності підприємств нині активно застосовуються в багатьох країнах світу. Податкові стимули в реалізації інноваційної політики зарубіжних держав спрямовані, з одного боку, на стимулювання інноваційних процесів, а з іншого – на створення сприятливих економічних умов і соціально-політичного клімату для науково-технічного розвитку. Більше того, навіть проводячи політику скорочення податкових пільг, більшість технологічно розвинених держав світу залишили пільги, направлені на стимулювання інноваційної діяльності. Результати аналізу зарубіжного досвіду показали, що серед податкових пільг,

покликаних стимулювати інноваційну діяльність підприємств, найбільш поширеними є [1, с. 18]:

1) інвестиційні знижки з податку на прибуток в розмірі, який відповідає певній процентній частці від вартості впроваджуваного інноваційного устаткування;

2) знижки з податку на прибуток у розмірі витрат на НДДКР;

3) віднесення до поточних витрат на окремі види устаткування, зазвичай використовуваного у наукових дослідженнях;

4) створення за рахунок прибутку інноваційних фондів спеціального призначення, не оподатковуваних податком;

5) оподаткування прибутку інноваційно-активних організацій за зниженими ставками (для невеликих підприємств);

6) "податкові канікули" протягом декількох років на прибуток, отриманий від реалізації інноваційних проектів.

З широкого переліку податкових стимулів, що використовуються у зарубіжній практиці для заохочення підприємств-інноваторів, у вітчизняній податковій системі повною мірою на сьогоднішній день не реалізується жоден із них, їх правозастосування стримується обмеженнями, пов'язаними з податковим адмініструванням або з особливостями бюджетного процесу.

Ми підтримуємо позицію Ю. Іванова та А. Іванченко, що надаючи податкові пільги, держава виступає своєрідним інвестором, який може надати здебільшого практично безвідсоткову позику, за умови використання цих коштів за напрямком, який вона вибирає. Підприємець не може використовувати вивільнені (внаслідок використання пільги) кошти за своїм уподобанням або переорієнтувати на вигідніші, хоча також інноваційні проекти. А це означає, що під час побудови механізму пільгового оподаткування роль держави у інвестиційному забезпеченні інноваційної діяльності підвищується та наповнюється новими функціями інноваційного податкового менеджменту. При цьому завдання держави полягає не стільки у відборі підприємств, яким будуть надаватися кошти, скільки у чіткому та зрозумілому визначенні місця та ролі підприємства у інноваційному процесі, узгодженні з їхніми можливостями та умовами діяльності конкретних завдань, які на них перекладаються державою у разі надання пільг. А отже, механізм пільгового оподаткування повинен бути узгодженим з особливостями підприємницького середовища, тобто йдеться про урахування факторів зовнішнього щодо суб'єктів господарювання оточення [5, с. 20–21].

Вітчизняними вченими пропонуються різні варіанти податкового стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності за допомогою податку на прибуток – від простого зниження ставок податку на прибуток до застосування селективних податкових пільг разового характеру (інноваційна податкова знижка або інвестиційний податковий кредит). Як свідчить зарубіжний досвід, більша частина інновацій у технологічно розвинених країнах фінансується за рахунок венчурних інвесторів, які фактично формують попит на певний вид інновацій, а тому виступають важливим фактором розвитку інноваційної стратегії відповідної країни. В Україні розвиток венчурного бізнесу хоча й було започатковано у 1992 році, однак відбувається вкрай повільно. На відміну від багатьох розвинених країн світу, в яких венчурне фінансування здійснюється через інститути спільного інвестування, які направляють кошти інвесторів в інноваційну сферу, в Україні кошти венчурних фондів інвестуються у будівництво або нерухомість і нині слабо орієнтовані на "хай-тек" технології. Тому застосування податкових стимулів в Україні насамперед має бути спрямоване на приваблення венчурних інвесторів в інноваційну сферу.

Зазначимо, що у країнах ЄС та США податкові пільги на капітальні вкладення найчастіше надаються або у вигляді інвестиційного податкового кредиту, або ж – інвестиційної податкової знижки. Як правило, інвестиційний податковий кредит надається компаніям, що спрямовують інвестиції на впровадження нової техніки, устаткування, технологій. Стосовно інвестиційного податкової знижки, зазначимо, що її розмір, встановлений у відсотках від вартості впроваджуваної техніки, складає: 5,3 % у Японії (для електронної техніки і устаткування), 50 % у Великобританії (для 1-го року експлуатації нової техніки, технології, матеріалів), 10-15 % в Канаді (залежно від освоєності території, місця розташування компанії – освоєні або неосвоєні райони країни) і 100 % в Ірландії. У США дана пільга відносно інвестицій застосовується лише для енергетичного устаткування [1, с. 19]. Можливий механізм надання інвестиційної податкової знижки вітчизняним суб'єктам господарювання було розкрито у наших попередніх дослідженнях [10].

Також у процесі дослідження встановлено, що у зарубіжних країнах особлива увага приділяється податковому стимулюванню НДДКР. Зазначимо, що такі країни як Франція і Канада почали впроваджувати заходи податкового стимулювання НДДКР ще у 1980-х роках. Прийнята Основна програма Research tax credit (далі CIR) – "Дослідницький податковий кредит" була спрямована на всі підприємства, незалежно від розміру та галузі, що займалися НДДКР. Пізніше, у 2004 році, було запроваджено програму Young Innovative Companies (далі YIC) – "Молоді інноваційні підприємства". Метою останньої стала підтримка створення та росту молодих дослідних підприємств у Франції [7, с. 303].

Стосовно такого виду податкових пільг як інвестиційний податковий кредит, популярність останнього зумовлена певними його перевагами, порівняно з іншими видами пільг. Зокрема, при правильному застосуванні інвестиційного податкового кредиту вигоду отримує як користувач пільги, так і держава. Цьому слугує переважно цільова спрямованість такої пільги на послаблення податкового тягаря та виконання певних вимог, наприклад приріст інвестицій, впровадження інноваційних технологій тощо. Окрім того, податковий кредит більшою мірою враховують майнове становище платника податків, ніж інші види пільг, за умови, що надаватиметься тим суб'єктам податкових відносин, які дійсно потребують підтримки [2, с. 78].

Світовий досвід свідчить про можливість використання широкої бази для нарахування інвестиційного податкового кредиту та різних ставок, що наочно відображено на рис. 1 [4].

Як бачимо, у багатьох зарубіжних країнах інвестиційний податковий кредит розглядається як засіб зменшення вже нарахованого податку на прибуток на суму, що складає визначений відсоток від витрат на НДДКР [13, с. 168]. Наприклад, у Франції для обчислення податкового кредиту в програмі CIR включаються такі витрати:

- заробітна плата працівникам НДДКР (200 % витрат на зарплату докторам наук);
- витрати на матеріали, що використовуються для здійснення НДДКР;
- витрати на техніку та обладнання;
- витрати на підрядні роботи для НДДКР;
- 200% витрат на фінансування академії та науково-дослідних інститутів.

Якщо у 2004 році вартість програми CIR у даній країні складала близько 480 млн. євро, то у 2005 р. – зросла до 730 млн. євро. Про позитивний вплив даної програми на інноваційну діяльність свідчить той факт, що витрати підприємств CIR на НДДКР зросли з 5 993 млн. євро у 1987 році до 11 335 млн. євро у 2003 році [7, с. 304].

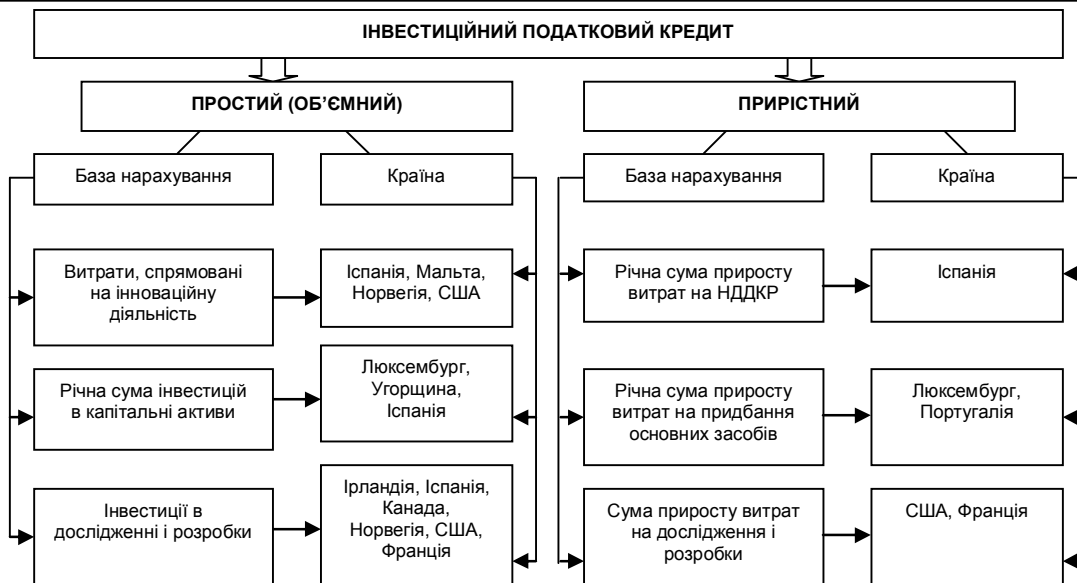

Рис. 1. База для нарахування інвестиційного податкового кредиту в різних країнах світу

Варто зазначити, що у багатьох країнах (наприклад, Іспанії) для нарахування інвестиційного податкового кредиту можуть бути використані декілька баз, однак при цьому встановлено обмеження на загальну суму інвестиційного податкового кредиту, що надається.

У таких країнах як, США, Японія, Франція, інвестиційний податковий кредит залежить від приросту витрат на науково-дослідницьку діяльність по закінченні визначеного часового періоду. Зазначимо, що даній схемі надання інвестиційного податкового кредиту притаманні як переваги та недоліки, так і певні обмеження у застосуванні. До переваг можна віднести надання значних пільг інноваційно активним суб'єктам господарювання, а до недоліків – відсутність однозначного вирішення проблеми вибору рівня витрат, щодо якого визначається приріст інноваційних витрат і, як наслідок, ускладнення адміністрування податку на прибуток. Стосовно обмежень у застосуванні такої податкової пільги, слід сказати про те, що внаслідок спаду ділової активності в країні може скластися ситуація, коли суб'єкт господарювання не зможе або не захоче збільшувати витрати на інноваційну діяльність і тоді стимулюючі можливості цього виду податкового кредиту будуть вичерпані.

У ряді інших країн (Канада, Нідерланди) величина податкового кредиту пропорційна збільшенню загальної суми витрат на НДДКР. Перевагами такої схеми надання даної податкової пільги є легкість її застосування як податковими органами, так і суб'єктами інноваційної діяльності. Недолік даної схеми надання інвестиційного податкового кредиту полягає у відсутності з боку суб'єктів господарювання гарантій того, що вивільнені внаслідок надання такої пільги кошти будуть використовуватися за цільовим призначенням – для розвитку інноваційної діяльності.

У деяких країнах одночасно застосовуються обидві схеми надання податкового кредиту. У середньому за кордоном податковий кредит складає 20% від суми приросту витрат на НДДКР (США, Японія, Канада) і є істотним джерелом їх збільшення [13, с. 168].

Отже, проведене дослідження засвідчує, що базою для нарахування інвестиційного податкового кредиту у більшості країн є інвестиції у дослідження і розробки.

У процесі прийняття рішення про впровадження інвестиційного податкового кредиту у вітчизняну практику слід пам'ятати про те, що на сучасному етапі розвитку технологій інноваційні проекти охоплюють не тільки одне чи кілька підприємств, а й науково-дослідні інститути, банківські установи, страхові компанії тощо, тобто формують кластери. Не підлягає сумніву, що основна роль у цьому кластері повинна відводитися підприємствам, на яких відбуваються процеси

комерціалізації інновацій, оскільки без останніх немає необхідності в їхньому стимулюванні взагалі. Враховуючи зазначене, поділяємо міркування вітчизняних науковців з приводу того, що варто розглянути диференційоване використання податкових пільг у податковому стимулюванні інноваційної діяльності з урахуванням кластеризації економіки та наявності типів підприємств та організацій у кластері. Окрім того, при наданні податкових пільг слід враховувати етапи інноваційного процесу, основними з яких є наступні: виконання пошукових НДР; виконання прикладних НДР; виконання дослідно-іпробно-конструкторських робіт; освоєння виробництва нової продукції і комерціалізація інновацій [3, с. 150–151]. При цьому чим ближче інноваційний процес до етапу виробництва, тим вагомішою стає участь приватного капіталу в фінансуванні інноваційного проекту. Для більшості виробничих підприємств 3-й етап – виконання ДКР, є початковим та найбільш "інертним". Адже, на даному етапі підприємство лише здійснює витрати, не отримуючи при цьому не лише прибутків, а й жодних доходів. І лише з початком комерційної реалізації проекту, виходом продукції на ринок, підприємство починає отримувати доходи. Однак загалом проект все ще є збитковим доти, доки здійснені раніше інвестиції не повернуться. Саме в період часу від ДКР до моменту повернення інвестицій, що становить так званий інноваційний лаг, держава повинна впровадити максимум податкових стимулів для підприємницького сектору та його залучення до інноваційної діяльності. Зумовлено це тим, що суб'єкти господарювання, з одного боку, зацікавлені брати участь у реалізації інноваційних проектів, оскільки це дасть їм змогу підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства і, відповідно, збільшити прибуток. З другого боку, відсутність доходів на цьому етапі реалізації інноваційного проекту, складність в оцінці рівня його рентабельності та впливу на збільшення майбутніх економічних вигод, стримують їх участь. У даному випадку застосування інструментів податкового стимулювання сприяє полегшенню тягаря витрат суб'єкта на важливих етапах інноваційного процесу та мотивує його до участі в інноваційній діяльності.

В цілому метою податкового стимулювання інновацій є максимальне зміщення моменту окупності якомога ближче до моменту здійснення інвестицій. В такому випадку чисті приведені доходи перевищать інвестовані в проект кошти до закінчення життєвого циклу інновації, а проект загалом буде прибутковим. Цей аспект важливий не тільки для залучення більшої кількості суб'єктів господарювання в інноваційну діяльність, але й для забезпечення безперервності інноваційного процесу. Саме в цьому випадку до закінчення реалізації проекту у

підприємства вже буде можливість здійснювати нагромадження коштів та спрямовувати їх на фінансування нових інноваційних проектів. Тобто, на стадії, коли один інноваційний проект почав приносити доходи, держава, надаючи такі пільги, створює додаткові стимули для початку реалізації наступного або підтримки вже початого підприємством інноваційного проекту. Це дозволяє паралельно реалізовувати на підприємстві декілька інноваційних проектів. Тому саме на стадії впровадження інноваційного проекту доцільно надавати податкові пільги підприємствам [6, с. 90–91].

Щодо податкових пільг у вигляді інвестиційного податкового кредиту безпосередньо підприємствам, то останній є найбільш ефективним податковим стимулом на останньому, четвертому етапі інноваційного процесу, а саме освоєння виробництва нової продукції і комерціалізації інновацій, коли здійснюється повна окупність інвестицій у процесі реалізації виготовленої продукції, отримання доходу. Адже, саме підприємство, яке здійснює розробку інноваційного продукту та його реалізацію на ринку, буде зацікавлене у зменшенні податку на прибуток. У свою чергу, зменшення податку на прибуток шляхом зміни бази оподаткування призведе до збільшення додаткового чистого прибутку, котрий повинен бути спрямований на подальшу інноваційну діяльність, а в подальшому, при виникненні повноцінної продукції в конкурентів, зменшення податку на прибуток дасть змогу зменшувати ціну інноваційного продукту, що також дозволить забезпечити зростання конкурентоспроможності підприємства, а відповідно, і кластера загалом [3, с. 153].

Опираючись на зарубіжний досвід і враховуючи етапи інноваційного процесу, з метою податкового стимулювання випуску інноваційної продукції вітчизняними підприємствами пропонуємо використовувати комбіновану схему надання інвестиційного податкового кредиту: у перший рік

Таблиця 1. Ставки для нарахування простого інвестиційного податкового кредиту*

Ставка	Умова застосування
100%	При здійсненні інвестиції у випуск інноваційної продукції, що належить до 6-го технологічного укладу
65%	При здійсненні інвестиції у випуск інноваційної продукції, що належить до 5-го технологічного укладу
25%	При здійсненні інвестиції у випуск інноваційної продукції, що належить до 4-го технологічного укладу

*Примітка: авторська розробка

здійснюючи аналіз чутливості податкового навантаження з податку на прибуток і обсягів фінансування випуску інноваційної продукції (рис. 2), було з'ясовано, що при зменшенні податкового навантаження з

здійснення інвестиції на освоєння виробництва нової інноваційної продукції застосовувати об'ємний податковий кредит, у наступні роки – пріоритетний. Обов'язковою умовою надання податкового кредиту має стати фінансування випуску інноваційної продукції, які належать до 4, 5 або 6-го технологічних укладів.

З огляду на те, що в Україні, найгірша ситуація склалася у галузі промислової продукції, тому базою для нарахування інвестиційного податкового кредиту пропонуємо обрати річну суму інвестицій на фінансування випуску інноваційної продукції видами економічної діяльності промисловості. Більше того, враховуючи високу актуальність проблеми екологізації діяльності підприємств та національної економіки загалом, пріоритетом мають стати екологічні інновації, тобто розробки, здатні зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та створення і випуск екологічно чистої продукції. При цьому скористатися інвестиційним податковим кредитом можна тільки за підсумками року, у якому було здійснено фінансування інноваційної діяльності, розмір інвестиційного податкового кредиту не може перевищувати суму оподаткованого прибутку, залишок невикористаного податкового кредиту на наступний рік не переноситься.

Що стосується ставки для нарахування інвестиційного кредиту, то розмір її повинен бути диференційований: від 5 до 100 % для об'ємного податкового кредиту та від 5 до 50 % – для пріоритетного податкового кредиту [4]. Запропонований розмір ставки податкової пільги здебільшого визначався емпіричним шляхом. Зокрема, обираючи ставку для нарахування об'ємного податкового кредиту у перший рік здійснення інвестиції в інноваційну діяльність, ми використовували емпіричний досвід технологічно розвинених країн та керувалися міркуваннями щодо можливої мінімізації втрат доходів бюджету від запровадження такої пільги (табл. 1).

податку на прибуток на 100 % обсяги фінансування можуть зростати до 50 %, при зменшенні податкового навантаження на 65 % – до 30 %, і при зменшенні на 25 % – до 15 %.

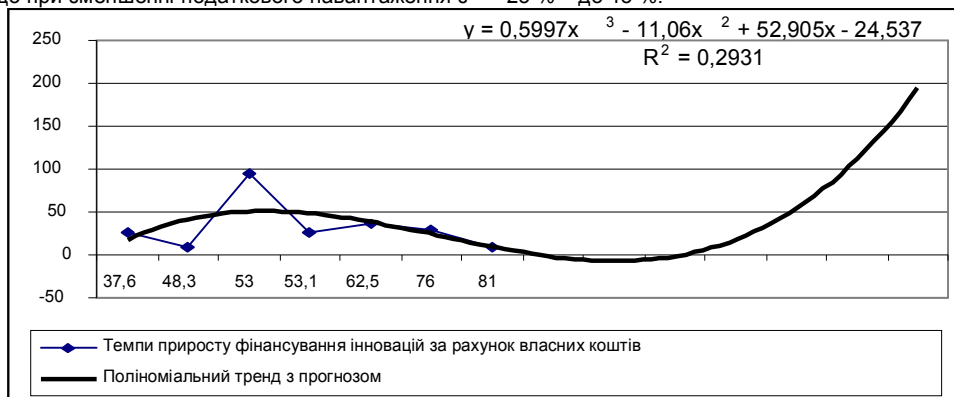

Рис. 2. Прогноз зміни обсягів фінансування інновацій в залежності від зміни податкового навантаження з податку на прибуток*

*Примітка: авторська розробка

Прогнозні втрати бюджету від недоотримання податку на прибуток від застосування об'ємного податкового кредиту у перший рік фінансування випуску інноваційної продукції відображені на рис. 3.

Для прогнозування було обрано сценарій оптиміста (найгірший варіант для доходів бюджету), тобто, коли обсяги фінансування інноваційної діяльності будуть максимальними. Рис. 3 свідчить, що навіть за такого сценарію темпи росту фінансування випуску інноваційної продукції значно випереджують

темпи росту втрат бюджету внаслідок недоотримання податку на прибуток. Причому цей розрив збільшується з роками, що вказує на те, що для отримання ефекту від застосування такої пільги необхідно використовувати її не менше 7 років. Оскільки для бюджету це песимістичний сценарій, тому при розрахунках не враховувалася можливість розширення бази оподаткування податком на прибуток за рахунок успішної реалізації та нарощування випуску інноваційної продукції (у випадку оптимістичного

сценарію за рахунок розширення бази оподаткування обсяги втрат бюджету будуть меншими). Таким чином, проведені розрахунки засвідчують ефективність і

безпечність застосування об'ємного інвестиційного податкового кредиту у перший рік фінансування випуску інноваційної продукції.

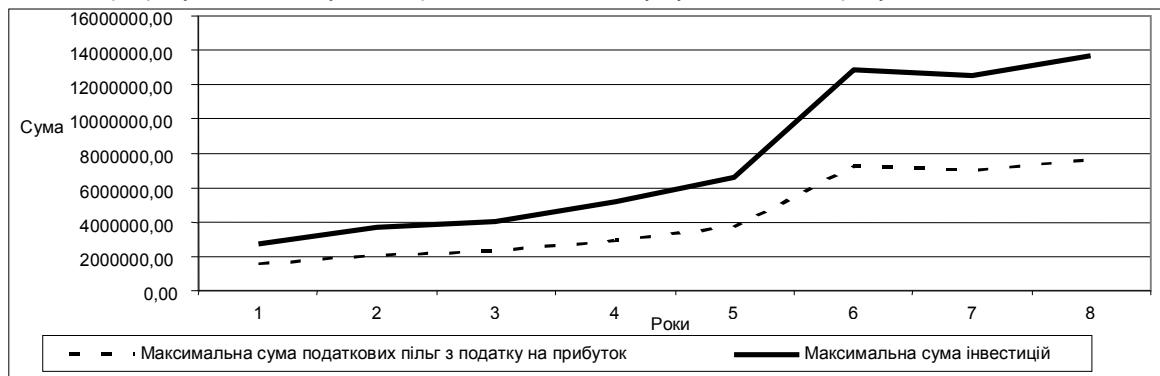

Рис. 3. Прогноз обсягів втрат бюджету від недоотримання податку на прибуток та обсягів зростання фінансування випуску інноваційної продукції*

*Примітка: авторська розробка

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Таким чином, аналіз податкових механізмів інноваційної політики зарубіжних країн дає підстави для висновку про переважну спрямованість податкових інструментів на стимулювання НДДКР. При цьому не можна дати однозначної відповіді на питання стосовно найефективнішого податкового інструмента, їх спектр залишається досить широким. До найбільш прийнятних для застосування в Україні інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств можна віднести інвестиційний податковий кредит. Обґрунтовано, що таку пільгу доцільно надавати підприємствам на останньому етапі інноваційного процесу, тобто тоді, коли розроблення інноваційного продукту не потребує використання науково-дослідних інститутів та конструкторських бюро та підприємства самостійно здійснюють виготовлення продукції та комерціалізують інновації. Тому, підприємства зацікавлені у зменшенні податку на прибуток. Визначено, що обов'язковою умовою надання податкового кредиту вітчизняним промисловим підприємствам за комбінованою схемою має стати фінансування випуску інноваційної продукції, які належать до 4, 5 або 6-го технологічних укладів.

Проблема підвищення ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності може бути вирішена за допомогою запропонованих заходів щодо запровадження такої пільги як інвестиційний податковий кредит при одночасному підвищенні якості контролю не тільки у сфері оподаткування, але й у галузі монетарного контролю та митного адміністрування. Повною мірою стимулюючий потенціал інвестиційного податкового кредиту при стимулюванні інноваційної діяльності може бути реалізований при паралельному використанні прискореної амортизації.

Подальші дослідження інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності будуть спрямовані на оцінку ефективності наданих підприємствам податкових пільг.

Список використаних літературних джерел:

1. Белов В.Н. К вопросу о российской инновационной политике. Зарубежный опыт // Инновационная политика и инновационный бизнес в России : аналитический вестник. – М., 2001. – № 5(146). – С. 16-27. 2. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України : [монографія] / за заг. ред. Л.Л. Тарангул; Нац. унів-т ДПС України. – Ірпінь, К.: Фенікс, 2012. – 532 с. 3. Желізняк Р.І. Податкові пільги в механізмі податкового стимулювання інноваційної діяльності / Р.І. Желізняк // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 2 (14). – С. 150–154. 4. Іванов Ю.Б. Оподаткування та інноваційна діяльність підприємств / Ю.Б. Іванов // Інновації : проблеми науки і практики 2006 : монографія. – Х.: ВД "Інжек", 2006. – С. 253–293.

5. Іванов Ю.Б. Фактори, які впливають на вибір податкових пільг щодо стимулювання інноваційної діяльності / Ю.Б. Іванов, А.С. Іванченко // Проблеми фінансово-кредитного регулювання інноваційного розвитку виробничо-господарських структур. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2007. – С. 17-36. 6. Касьянова Л.В. Аналіз ефективності податкової підтримки інновацій з урахуванням життєвого циклу / Л.В. Касьянова. – С. 87-92. 7. Коваленко В. Зарубіжний досвід податкового стимулювання інноваційної діяльності / В. Коваленко, М. Мельник // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 300–307. 8. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні доміанти та практика реалізації податкової політики в Україні : монографія / А.І. Крисоватий. – Тернопіль : Карт-бланш, 2005. – 371 с. 9. Молдован О.О. Щодо вдосконалення бюджетно-податкових механізмів стимулювання інноваційної діяльності в Україні : аналітична записка / О.О. Молдован, О.О. Єгорова. 10. Серебрянський Д.М. До питання запровадження інвестиційної податкової знижки в Україні / Д.М. Серебрянський, Г.С. Мельничук // Фінанси України. – 2012. – № 3. – С. 45–59. 11. Система податкових пільг в Україні в контексті європейського досвіду / А.М. Соколовська, Т.І. Єфименко, І.О. Луніна [та ін.]. – К.: НДФІ, 2006. – 320 с. 12. Скиба М. Щодо першочергових заходів з активізації інноваційної діяльності в Україні : аналітична записка / М. Скиба, www.niss.gov.ua 13. Старицька О.П. Ефективність використання фіскальних інструментів стимулювання інноваційної діяльності / О.П. Старицька // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 2. – С. 166–170. – С. 168.

МАРЧЕНКО Ольга Іванівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та підприємництва Національного університету державної податкової служби України.

Наукові інтереси:

- податкове стимулювання розвитку інноваційної діяльності;
- розвиток малого і середнього бізнесу.

МЕЛЬНИЧУК Ганна Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та підприємництва Національного університету державної податкової служби України.

Наукові інтереси:

- бюджетно-податкові механізми захисту вітчизняних товаровиробників;
- бюджетно-податкове регулювання економіки.

Стаття надійшла до редакції: 25.02.2013 р.